

TÜRKÇE

Anlatım Bozuklukları

Anlatım bozuklukları iki başlık altında incelenir:

- 1- Anlama dayalı anlatım bozuklukları
- 2- Dil bilgisine dayalı anlatım bozuklukları

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

➤ Gereksiz Sözcük Kullanımı

- Aynı anlama gelen sözcüklerin beraber kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Bütün bu olanların hepsi senin suçun.

- Bir sözcüğün anlamının, cümledeki başka bir sözcüğün içinde olması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Onunla ilk kez sinemada önünde tanıştık.

➤ Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması

Örnek:

Tema üyeleri bu yıl Bartın'da çok ağaç ekti. (dikti.)

➤ Sözcüğün Yanlış yerde kullanılması

Örnek:

Bugün yine çok başım ağrıyor. ❌

Bugün başım yine çok ağrıyor. 😊

Yeni doğan teyzemin kızını görmeye gideceğim. ❌

Teyzemin yeni doğan kızını görmeye gideceğim. 😊

➤ Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması

Bir cümlede birbirine zıt durumların birlikte kullanımı anlatım bozukluğuna sebep olur.

Örnek: Kuzenimin düğününe aşağı yukarı tam 12 gün kaldı.

➤ Mantıksal Tutarsızlıklar ve Hatalar.

Aktarılan bilgilerin mantık ve bilgi bakımından doğru olmaması durumudur.

Örnek:

Bırakın topa vurmayı, futbol bile oynayamaz. ❌

Bırakın futbol oynamayı, topa bile vuramaz. 😊

İlk kez gezdiğim Çankırı'ya daha da hayran oldum. ❌

İlk kez gezdiğim Çankırı'ya hayran oldum. 😊

➤ Atasözleri ve Deyimlerin Yanlış Kullanımı

- Kalıplaşmış olduğu için sözcükler e anlamlarıyla değiştirilemez.

Örnek:

Ak akçe kötü gün içindir. ❌

Ak akçe kara gün içindir. 😊

- Atasözleri ve deyimlerin anlamlarıyla cümlelerin anlamı birbiriyle uyuşmalıdır

Örnek:

Gülsüm'ün yaptığı iyiliklere yıllarca göz yumulmuş. ❌

Gülsüm'ün yaptığı iyiliklere yıllarca kayıtsız kalınmış. 😊

➤ **Anlam Belirsizlikleri (iki anlamlılık)**

- Bir isimden önce gelen adlaştırmış sıfattan ve işaret zamirinden sonra virgül konulmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Misafir odasına doğru yürüdü.

Misafir, odasına doğru yürüdü.

- Zamir eksikliği anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Öykü yarışmasında birinci olduğuna sevindim.
(senin?/ onun?)

**DİLBİLGİSİNE DAYALI ANLATIM
BOZUKLUKLARI**

➤ **Tamlama Yanlışlıkları**

- Sıfat ve isim tamlamalarının yanlış bir biçimde birbirine bağlanması, bunların eklerinin eksik kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Artık ne bizim ne de onların elinden böyle bir iş gelir. ❌

Artık ne bizim elimizden ne de onların elinden böyle bir iş gelir. 😊

➤ **Eklerle ilgili Yanlışlıklar**

- Cümlede eklerin eksik ya da fazla kullanılması anlatım bozukluklarına yol açar.

Örnek:

Okumasını sevmeyen bir milletiz. ❌

Okumayı sevmeyen bir milletiz. 😊

Yarışmaya birçok öğrenciler katıldı. ❌

Yarışmaya birçok öğrenci katıldı. 😊

➤ **Çatı Uyumsuzluğundan kaynaklanan bozukluklar**

- Eylemsi ile kurulan bileşik cümlelerde, eylemsiyle yüklem çatı bakımından birbiriyle uyumsuz olması anlatım bozukluğuna neden olur.
- Burada eylem ve eylemsi arasında etken-edilgenlik bakımından uyumuna dikkat edilmezse anlatım bozukluğu meydana gelir.

Örnek

“Çarşıya gidilerek ev alışverişi yaptık.”

cümlesinde “gidilerek” kelimesi “-l” edilgenlik eki bulunduğundan dolayı edilgenlik özelliği taşır. Ancak yüklem etken çatılı bir fiil olduğu için çatı uyumsuzluğu meydana gelir. Cümlelerin doğrusu;

“Çarşıya giderek ev alışverişi yaptık”

şeklinde olmalıdır.

Yazarın anlatım tarzına dikkat edince onun post-modern akımı benimsediği anlaşılır. ❌

Yazarın anlatım tarzına dikkat edilince onun post-modern akımı benimsediği anlaşılır. 😊

➤ **Özne-Yüklem Uyumsuzluğu**

a. Kişi uyumu

- Öznede “ben ve diğer kişiler” varsa yüklem birinci çoğul şahıs eki alır

Örnek: Ben, Ali ve Melike Sosyal Bilimler Lisesini kazandık.

- Öznede “sen ve diğer kişiler” varsa yüklem ikinci çoğul şahıs eki alır.

Örnek: Sen, Özge ve Gülsüm Sağlık Meslek Lisesini mi yazdınız?

b. Tekillik- Çoğulluk Uyumu

- Özne insan ve tekilse yüklem de tekil olur.

Örnek: Sezer, Tekirdağ'a gitti.

- Özne insan ve çoğulsa yüklem tekil de çoğul da olabilir

Örnek:

Çocuklar top oynuyor / Çocuklar top oynuyorlar

- İnsan dışında kalan bütün varlıklar çoğul veya tekil özne oldukları zaman yüklem tekil olur.

Örnek:

Gözlerim artık görmüyor.

Kuşlar ne de güzel ötüşüyor.

➤ Öge Eksikliğinden Kaynaklanan Bozukluklar

- Yüklem Eksikliği

Örnek: Sabah kahvaltısında çay, peynir, zeytin ve poğaça yedik.

- Yer Tümlenci Eksikliği

Örnek: Kuşadası'nın çok sevdim ve geri dönmeyi hiç düşünmüyorum.

- Zarf Tümlenci Eksikliği

Örnek:

Hafta sonları ailesinin yanına gidiyor, hasret gideriyordu. ❌

Hafta sonları ailesinin yanına gidiyor, **onlarla** hasret gideriyordu. 😊

- Nesne Eksikliği

Kızına doyasıya sarıldı, öptü. ❌

Kızına doyasıya sarıldı, **kızını** öptü. 😊

- Özne Eksikliği

Babam Sude'yi uyarınca orayı hemen terk etti. ❌

Babam Sude'yi uyarınca **Sude** orayı hemen terk etti. 😊

www.derslig.com